

Nr 49.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner angående sänkning av tilläggsskatten å bensin och tilläggsskatten å vissa för drivande av automobil använda brännolja.

Till bevillningsutskottet ha hänvisats följande av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen:

1) de likalydande motionerna I: 339 av herr *Sunne* m. fl. och II: 432 av herr *Persson* i Svensköp m. fl., vari hemstälts, »att riksdagen måtte besluta sådan nedsättning av tilläggsskatten å bensin samt tilläggsskatten å vissa för drivande av automobil använda brännolja som svarar mot den genom devalveringen uppkomna importfördyringen, samt att vederbörande utskott vid tillstyrkande av denna framställning måtte utarbeta förslag till förordningar»; ävensom

2) motionen II: 436 av herr *Hansson* i Skediga, vari hemstälts, »att riksdagen måtte besluta sänka skatten på bensin och olja med samma belopp, varmed priserna på nämnda produkter höjts efter devalveringen».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionerna II: 432 och II: 436.

I en den 21 oktober 1949 dagtecknad proposition, nr 215, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att intill den 1 juli 1950 i den utsträckning Kungl. Maj:t finner lämpligt besluta om överförande av tull, tilläggstull och skatt å kaffe till clearingkassa för kaffe.

Nämnda proposition har hänvisats till statsutskottet. De nu ifrågavarande motionerna, vilka väckts i anledning av propositionen nr 215, ha däremot, såsom ovan nämnts, hänvisats till bevillningsutskottet.

I en den 21 oktober 1949 dagtecknad, till statsutskottet hänvisad proposition, nr 217, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att dels godkänna vissa i propositionen angivna riktlinjer för handhavandet av importsubventioneringen under budgetåret 1949/50, dels ock å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1949/50 under tolfte huvudtiteln anvisa a) till *Subventionering av införseln av vissa varor* ett reservationsanslag av 90 000 000 kronor, b) till *Prisnedsättning å vissa livs-*

medel ett reservationsanslag av 63 000 000 kronor och c) till *Prisclearing å kaffe* ett reservationsanslag av 17 000 000 kronor.

Kungl. Maj:t har därjämte i en den 21 oktober 1949 dagtecknad, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 216, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att dels godkänna vissa i propositionen angivna riktlinjer för prisreglerande åtgärder på jordbrukets område under regleringsåret 1949/50, dels å tilläggsstat I för budgetåret 1949/50 under nionde huvudtiteln till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* anvisa ett reservationsanslag av 66 000 000 kronor.

I anledning av ovannämnda tre propositioner ha väckts — förutom de nu ifrågavarande, till bevillningsutskottet hänvisade motionerna — jämväl vissa andra motioner, nämligen i anledning av propositionen nr 217 de likalydande motionerna I: 338 av herr *Osvald* m. fl. och II: 433 av herr *Johnsson* i Kastanjegården m. fl., de likalydande motionerna I: 341 av herr *Domö* m. fl. och II: 437 av herr *Hjalmarson* m. fl., de likalydande motionerna I: 342 av herr *Heiding* m. fl. och II: 438 av herr *Hedlund* i Rådom m. fl. samt motionen II: 434 av herr *Christenson* i Malmö m. fl. ävensom i anledning av propositionerna nr 215, 216 och 217 de likalydande motionerna I: 340 av herr *Petrén* m. fl. och II: 435 av herr *Ståhl* m. fl. Samtliga de nu nämnda motionerna ha hänvisats till statsutskottet.

Enligt förordningen den 5 mars 1948 (nr 81) om tilläggsskatt å bensin, vilken förordning trätt i kraft den 1 april 1948, skall för bensin, som till riket införes eller här tillverkas — utöver skatt varom förmåles i förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit — till staten erläggas tilläggsskatt med 27 öre för liter.

Jämlikt förordningen den 5 mars 1948 (nr 83) om tilläggsskatt å vissa för drivande av automobil använda brännoljor, vilken förordning trätt i kraft den 1 april 1948, skall för brännoljor, som avses i förordningen den 3 maj 1935 (nr 142) angående skatt å vissa för drivande av automobil använda brännoljor — utöver skatt enligt sistnämnda förordning — till staten erläggas tilläggsskatt med 20 öre för liter.

Införandet av dessa tilläggsskatter utgjorde ett led i de av 1948 års riksdag beslutade skärpningarna av den indirekta beskattningen i syfte att åstadkomma en sådan överbalansering av driftbudgeten för budgetåret 1948/49 som i dåvarande läge ansågs erforderlig. Enligt de vid 1948 års riksdag gjorda beräkningarna skulle statsverket genom dessa skatteskräpningar tillföras ett inkomstbelopp av omkring 500 miljoner kronor, varav 209,25 miljoner kronor skulle hänföra sig till den skärpta beskattningen av bensin och brännoljor. Vid riksdagsbehandlingen förutsattes, att frågan om skatteskräpningarnas fortbestånd komme att underställas 1949 års riksdag.

I propositionen nr 24 till innevarande års riksdag med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker erinrade chefen för

finansdepartementet om att, då förslag framlades för 1948 års riksdag om skärpningar av den indirekta beskattningen, dessa skatteskräpningar ansågs vara av tillfällig natur och att frågan om skatteskräpningarnas fortbestånd med hänsyn härtill borde prövas av 1949 års riksdag. Departementschefen anförde vidare, att enligt hans mening de vid 1948 års riksdag beslutade skattehöjningarna — med viss jämkning beträffande totalisator-medlen — oförändrade borde fortbestå under budgetåret 1949/50. Den fråga, som riksdagen hade att taga ställning till i anledning av propositionen nr 24 avsåge alltså, huruvida för budgetåret 1949/50 en överbalansering av budgeten av den storleksordning, som förutsattes i statsverkspropositionen, skulle anses erforderlig.

Bevillningsutskottet tillstyrkte i sitt i anledning av propositionen nr 24 avgivna, av riksdagen godkända betänkande nr 38, att den vid 1948 års riksdag genomförda skärpta beskattningen av bensin och brännolja finge fortbestå helt oförändrad även under tiden den 1 juli 1949—den 30 juni 1950. Utskottet anförde därvid bl. a. följande:

Såvitt utskottet kunnat finna har under tiden efter dessa skatteskräpningars genomförande icke inträtt sådan förändring i det allmänna ekonomiska läget, att det kan anses tillrådligt att för budgetåret 1949/50 avstå från den stabiliserande faktor som en överbalansering av budgeten innebär. I vilken utsträckning en överbalansering för sistnämnda budgetår bör eftersträvas kan självfallet vara föremål för delade meningar. Enligt vad föredragande departementschefen anført böra samtliga de vid 1948 års riksdag beslutade extraordinära skattehöjningarna — med ett statsfinansiellt sett oväsentligt undantag (totalisatormedlen) — bibehållas oförändrade under nästkommande budgetår. Med utgångspunkt härifrån har departementschefen i propositionen nr 181 beräknat överbalanseringen av driftbudgeten till 618 miljoner kronor. Enligt vad utskottet inhämtat torde emellertid nämnda belopp numera böra beräknas till omkring 670 miljoner kronor. Motsvarande överbalansering hade i statsverkspropositionen beräknats till omkring 720 miljoner kronor.

Då utskottet i enlighet med vad sålunda anförts hyser den uppfattningen, att en överbalansering av budgeten är erforderlig jämväl för nästkommande budgetår, har utskottet icke funnit anledning till erinran mot det i propositionen nr 24 framlagda förslaget om fortsatt giltighet under nämnda budgetår av de nuvarande bestämmelserna rörande omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker. Utskottet förordar alltså att förordningen den 8 juni 1923 (nr 155) angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker — i den lydelse förordningen erhållit i samband med skatteskräpningen vid 1948 års riksdag — förlänas fortsatt giltighet intill utgången av juni månad 1950.

Beträffande frågan om fortbeståndet för tiden efter juni 1949 av övriga vid 1948 års riksdag beslutade skatteskräpningar — med undantag för skärpningarna av skatterna å bensin och brännolja, som utskottet i det följande kommer att behandla särskilt för sig — eller alltså skärpningarna i fråga om beskattningen av vin, maltdrycker, läskedrycker, tobaksvaror, biografforeställningar och sådana varor, för vilka varuskatt utgår, tillstyrker utskottet likaledes, att dessa skärpningar bibehållas oförändrade under budgetåret 1949/50. Vad nu sagts är tillämpligt även med avseende å den vid 1948 års riksdag beslutade ökningen av statsverkets andel i totalisator-

tips- och lotterimedel, dock med den jämkning som föranletts av det i propositionen nr 25 framlagda, av riksdagen godkända förslaget om ändrade grunder för fördelning av totalisatormedel.

Den i propositionen nr 24 berörda frågan om bibehållande under nästkommande budgetår av tilläggsskatterna å bensin och brännolja har varit föremål för delade meningar. Sålunda må nämnas att i ett flertal motioner yrkats att — då denna skärpta beskattning verkade ojämnt och orättvist och även i övrigt vore förenad med avsevärda olägenheter — beskattningen i fråga måtte upphävas med utgången av juni månad 1949. I vissa andra motioner har förutsatts att beskattningen av bensin och brännolja i oförändrat skick skulle bibehållas jämväl under nästföljande budgetår; samtidigt har emellertid förordats att i stället andra åtgärder skulle vidtagas som ägde samband med nämnda beskattning. I detta hänseende må erinras om det motionsvis framförda yrkandet om nedsättning av fordonsskatten för bensindrivna lastautomobiler. Vidare har i motionsväg framförts yrkande om att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om åtgärder för bensinransoneringens omedelbara avskaffande; och motionärerna ha härvid utgått från bl. a. den förutsättningen att nu ifrågakommande skärpta beskattning skulle bestå även för tiden efter juni 1949.

Såvitt utskottet kunnat finna skulle ett borttagande från och med den 1 juli 1949 av den skärpta bensin- och brännolja beskattningen medföra ett betydande inkomstbortfall för statsverket under nästkommande budgetår. Enligt för utskottet tillgängliga siffror kan totalkonsumtionen av bensin under sagda budgetår — med bibehållen ransonering — beräknas till 750 000 kubikmeter, för vilken bensinmängd tilläggsskatten uppgår till 202,5 miljoner kronor. I statlig verksamhet — försvaret, de affärsdrivande verken m. fl. — kan den kvantitet bensin, för vilken skatt utgår, beräknas till omkring 60 000 kubikmeter; och för denna kvantitet utgör tilläggsskatten något över 16 miljoner kronor. Då tilläggsskatterna å bensin och brännolja kunna beräknas till totalt omkring 210 miljoner kronor, skulle nettoinkomstbortfallet för nästkommande budgetår genom tilläggsskatternas upphävande från och med den 1 juli 1949 kunna uppskattas till omkring 190 miljoner kronor.

Enligt utskottets mening skulle ett inkomstbortfall av denna storleksordning avsevärt försvåra strävandena att uppnå en samhällsekonomisk balans. I nuvarande läge synes det vara i hög grad angeläget att en betryggande överbalansering av budgeten äger rum; enligt utskottet måste fördelen härav vara större än de nackdelar, som äro förenade med ett bibehållande under ytterligare ett år av den skärpta bensin- och brännolja beskattningen. Härvid har utskottet fäst avseende vid särskilt den omständigheten att nu berörda nackdelar uppenbarligen göra sig starkast gällande under tiden närmast efter skatteskärpningarnas ikraftträdande och framträda med mindre styrka efteråt sedan framför allt prisförhållandena någorlunda stabiliserats. Av olika skäl torde det ej vara lämpligt att välja den lösningen, att ifrågakommande tilläggsskatter borttagas i etapper och att skatterna således endast delvis upphävas från och med den 1 juli 1949. Med hänsyn härtill — och oavsett frågan huruvida bensinransoneringen bör upphävas omedelbart eller icke — tillstyrker utskottet, att den vid 1948 års riksdag genomförda skärpta beskattningen av bensin och brännolja får fortbestå — helt oförändrad — även under tiden den 1 juli 1949—den 30 juni 1950.

I likhet med 1948 års bevillningsutskott vill utskottet särskilt understryka att de vid 1948 års riksdag genomförda skärpningarna på den indirekta beskattningens område äro av endast tillfällig natur och åsyfta att bidra till

överbalanseringen av budgeten. Den omständigheten att nu ifrågavarande skatteskärpningar — därest utskottets föreliggande förslag godkännas av riksdagen — komma att erhålla en gillighetstid av något mer än två år, torde icke kunna föranleda att beskattningen bör karakteriseras på annat sätt än nyss angivits. I enlighet härmed förutsätter utskottet, att jämväl 1950 års riksdag beredes tillfälle att taga ställning till frågan om den skärpta beskattningens fortbestånd.

I nu förevarande avseende vill utskottet emellertid därjämte hänvisa till att Kungl. Maj:t den 22 april 1949 bemyndigat chefen för finansdepartementet att tillkalla sakkunniga med uppdrag att verkställa en översyn av skatterna till staten och deras verkningar. I direktiven för dessa sakkunniga, som numera tillkallats, har anförts bl. a., att de sakkunniga hade att taga ståndpunkt till frågan om avvecklingen av de extra ordinära konsumtionsskatter som av 1948 års riksdag beslutades såsom led i åtgärderna till skydd för penningvärdet. Av nämnda direktiv framgår sålunda, att frågan om fortbeståndet av skatteskärpningarna för tiden efter den 30 juni 1950 redan aktualiserats.

I väckta motioner framställt yrkande att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om åtgärder för bensinransoneringens omedelbara avskaffande avstyrktes av utskottet med hänsyn till då rådande valutaläge och avslogs i enlighet härmed av riksdagen.

Av den för riksdagen nu framlagda propositionen nr 215 inhämtas bl. a. följande.

I propositionen har inledningsvis lämnats en redogörelse för den i augusti 1949 företagna avstämningen av nationalbudgeten för samma år mot den faktiska utvecklingen. Efter anmälan av den i september träffade principuppgörelsen mellan regeringen samt arbetsmarknadens och jordbrukets organisationer beträffande stabiliseringspolitiken under år 1950 har upptagits till behandling det i viss mån nya läge med avseende å förutsättningarna för en fortsatt prisstabilitet, som uppkommit genom den partiella devalveringen av den svenska kronan den 19 september 1949. I detta sammanhang har lämnats en redogörelse för huvudlinjerna i resultaten av verkställda utredningar rörande devalveringens verkningar på den svenska prisnivån.

I sistnämnda hänseende har *chefen för finansdepartementet* framhållit, att den hitillsvarande inkomststabiliseringen varit knuten till den förutsättningen att levnadskostnaderna i allt väsentligt icke stegrades. Den fortsatta inkomststabilitet, som syntes erforderlig under det kommande året, ansåges ej heller kunna åvägbringas med mindre denna förutsättning alljämt kunde upprätthållas. Om importprisstegringar slog igenom i form av höjda levnadskostnader, skulle underlaget för en fortsatt inkomststabilisering rubbas. Den av devalveringen framkallade prisstegringstendensen torde i huvudsak få motverkas genom tillgripande av direkta subventionsåtgärder, innefattande såväl utvidgning av redan utgående subventioner som införande av nya. En subventionering tills vidare av de importprisstegringar, som i mera väsentlig grad påverkade levnadskostnaderna, syntes erbjuda möjligheter till en smidig anpassning till prisförändringarna på

världsmarknaden inom ramen för ett fast pris inom landet. Därigenom undvekes kastningar i den inhemska prisnivån. Vid inträdande prispförändring kunde en däremot svarande motvägande ändring i den utgående subventionen omedelbart företagas. En successiv anpassning av subventioner kunde även ske i mån av en förbättring av dollarbalansen med därav följande möjligheter till överflyttning av inköp från dyrare till billigare marknader. Möjligheterna att genom en subventionering motväga devalveringens återverkningar på levnadskostnaderna vore emellertid i viss mån begränsade. Det syntes knappast möjligt, bl. a. av tekniska skäl, att genomföra en subventionering, som omfattade alla de importvaror vilkas priser vore av någon betydelse för levnadskostnaderna. På vissa punkter finge man därför räkna med att inträdande importprisstegringar komme att slå igenom på levnadskostnaderna. De i nuvarande läge erforderliga kompenserande prissänkningarna på vissa varuområden kunde åstadkommas ej blott genom subventionering utan även genom slopande eller sänkning av vissa indirekta skatter. De indirekta skatterna vore emellertid föremål för översyn av den pågående skatteutredningen och resultaten av denna utrednings överväganden syntes icke böra föregripas genom att några förslag i angivna hänseenden nu framlades. Det torde bliva anledning att återkomma till dessa frågor i statsverkspropositionen till nästkommande års riksdag.

Departementschefen har vidare anförts, att genomförandet av de i propositionen nr 217 föreslagna subventionerna och av det i propositionen nr 215 framlagda förslaget om överförande av tull och skatt å kaffe till clearingkassa för kaffe innebure en nettoutgift för statsverket för innevarande budgetår på tillhoppa cirka 190 miljoner kronor och en motsvarande minskning av budgetöverskottet, därest hela det äskade beloppet skulle behöva tagas i anspråk. Även om det i och för sig måste vara angeläget att i nuvarande situation undvika en minskning av budgetöverskottet, syntes det dock uppenbart, att olägenheterna av en viss reduktion av detta överskott för att bestrida kostnaderna för en subventionering under en övergångsperiod i syfte att motverka den av devalveringen betingade stegringen i levnadskostnaderna måste te sig avgjort mindre än de olägenheter för vårt lands ekonomi på lång sikt, som ett uppdrivande av den svenska kostnadsnivån innebure.

I de nu ifrågakvarande, till bevillningsutskottet hänvisade motionerna har anförts bl. a. följande.

I de likalydande motionerna I: 339 och II: 432 har framhållits, att motionärerna, när det gällde den till följd av devalveringen inträdde prisstegringen på bensin och brännolja, icke kunde ansluta sig till finansministerns uppfattning att det borde anstå med kompenserande åtgärder. Bilbränslet intoge ett framträdande rum bland de skatteobjekt som tillfört statskassan de överskottsmedel, varmed omfattande subventioner nu föresloges skola bestridas. Det måste vara ett rimligt anspråk från de konsumenters sida, som berördes av prispförhöjningen på bilbränslet, att sådan

prisfördyring utan dröjsmål kompenseras. En kompensering av kostnadsfördyringen genom höjda taxor och varupriser syntes motionärerna vara mindre ändamålsenlig, då fråga vore om en mindre och kanske återkommande kostnadsstegring. Ett lämpligare sätt vore att kompenseringen skedde genom en sänkning av tilläggsskatten. Om den förutvarande prisnivån genom denna sänkning återställdes, kunde motionärerna icke anse, att skatteutredningens överväganden genom en sådan åtgärd föregreps. Tilläggsskatten hade beslutats med stor tveksamhet. Att utan närmare utredning något reducera denna extra beskattning kunde icke inge några betänkligheter. Finansministern hade i annat sammanhang avvisat tanken på sådana avvikelser från stabiliseringspolitiken, som skulle medföra en höjning av kostnadsnivån och därmed också en försämring av våra konkurrensmöjligheter på utlandsmarknaden. En höjning av drivmedelspriserna måste självfallet medföra en fördyring av transportkostnaderna. Uraktlåtenheten att från början kompensera prisfördyringen på bensin och brännolja låge enligt motionärernas mening icke i linje med en konsekvent genomförd stabiliseringspolitik. Ett skäl för bibehållandet av en hög beskattning av bilbränslet syntes ha varit, att man velat invänta bensinransonerings upphävande. Handelsministern hade emellertid nyligen uttalat, att han ansåge denna ransonerings bibehållande en tid framåt vara oundvikligt. Då den reducering av tilläggsskatten, som i motionerna föresloges, icke heller rubbade utan tvärtom återställde det förutvarande prisläget på bilbränsle, föreläge enligt motionärernas mening ur ovannämnda synpunkt icke något hinder för skattesänkningens genomförande.

I motionen II: 436 har yttrats, att det i nuvarande läge, då utsikter finnes för en förlängning av stabiliseringspolitiken även för år 1950, framstode som godtagbart att med hjälp av subventioner eller på annat sätt söka eliminera av devalveringen förorsakade prisstegringar. Det ville emellertid synas som om de prissänkande åtgärderna alltför snävt inriktat sig på varor, vilkas priser direkt påverkade levnadskostnadsindex, medan andra produkter, som dock vore betydelsefulla för levnadskostnaderna, tillåtits stiga i pris. Priserna på bensin, fotogen och brännolja hade redan stigit med resp. 3, 2 $\frac{1}{2}$ och 2 öre per liter, vilket betydde en icke oväsentlig merkostnad för yrkesbiltrafiken liksom för jordbruket. Därjämte kunde man förvänta, att priserna på smörjolja komme att stiga med åtminstone 20 procent. Det borde påpekas, att bensinpriset genom den extraskatt, som genomfördes vid 1948 års riksdag, nått en höjd, som gjorde varje ytterligare stegring kännbar. Den prisstegring, som ägt rum på drivmedel, kunde enligt motionärens förmenande icke sägas överensstämma med strävandena att stabilisera priserna. Det riktiga vore att genom sänkning av skatten på bensin och olja hålla priserna vid samma höjd som före devalveringen. En sådan åtgärd vore så mycket mer befogad som tilläggsskatten på bensin och olja svarade för största delen av budgetöverskottet, av vilket en betydande del nu togs i anspråk för subventionerna. Chefens för finansdepartementet uttalande i propositionen nr 215 att han icke ville föregripa

de förslag skattekommittén kunde komma att framlägga syntes motionären icke bärande. Tvärtom talade ekonomiska och praktiska skäl för att en sänkning av bensinskatten motsvarande den senast företagna prisstegringen genomfördes med det snaraste.

Utskottet. Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen har den devalvering av den svenska kronan i förhållande till dollarn och vissa andra valutor, vilken skedde den 19 september 1949, medfört en komplikation i den i vårt land förda stabiliseringspolitiken. I syfte att neutralisera devalveringens återverkningar på konsumentprinsnivån ävensom att skapa möjligheter till ytterligare prissänkningar på vissa områden har Kungl. Maj:t i propositionen nr 217 framlagt förslag till subventionering av vissa varor. Däri ingår bl. a. införandet av en prisclearing å kaffe. Det i propositionen nr 215 framlagda förslaget avser bemyndigande för Kungl. Maj:t att besluta om överförande av tull, tilläggstull och skatt å kaffe till clearingkassa för kaffe. Dessa propositioner ha hänvisats till statsutskottet. Det tillkommer således icke bevillningsutskottet att göra några uttalanden i anledning av Kungl. Maj:ts förslag i dessa hänseenden.

Den föreslagna subventioneringen omfattar emellertid icke alla de importvaror, vilkas priser äro av betydelse för levnadskostnaderna. Någon subventionering av kostnaderna för motortrafikens drivmedel har icke av Kungl. Maj:t föreslagits. Chefen för finansdepartementet har i propositionen nr 215 i detta sammanhang framhållit, att de i nuvarande läge kompenserande prissänkningarna på vissa varuområden kunde åstadkommas ej blott genom subventionering utan även genom slopande eller sänkning av vissa indirekta skatter. Då de indirekta skatterna vore föremål för översyn av den pågående skatteutredningen, har departementschefen dock ansett att resultaten av denna utrednings överväganden icke borde föregripas genom att några förslag i angivna hänseenden nu framlades.

På grund av devalveringen har prisstegring inträtt i fråga om bl. a. bensin och vissa för drivande av automobil använda brännoljor. Statens priskontrollnämnd har sålunda genom beslut den 20 oktober 1949 medgivit höjning av priset å bensin med 3 öre för liter och av priset å motorbrännoljor med 2 öre för liter. Priset å bensin i 0-zon, som före denna höjning utgjorde 69 öre för liter, uppgår alltså numera till 72 öre för liter.

De likalydande motionerna I: 339 och II: 432 samt motionen II: 436 ha föranletts av denna prishöjning å motortrafikens drivmedel. I motionerna yrkas sådan nedsättning av tilläggsskatterna å bensin och vissa för drivande av automobil använda brännoljor som svarar mot den genom devalveringen uppkomna importfördyringen. Dessa motioner ha hänvisats till bevillningsutskottet. Den fråga, som utskottet har att taga ställning till, är således, huruvida i det läge, som inträtt genom devalveringen, en sänkning av nämnda tilläggsskatter bör äga rum.

I anledning av de i nämnda motioner framställda yrkandena får utskottet erinra om att utskottet i sitt den 10 maj 1949 avgivna betänkande nr 38,

vilket godkänts av riksdagen, tillstyrkt att de år 1948 införda skärpningarna av den indirekta beskattningen, vari ingick bl. a. ovanberörda tilläggsskatter å bensin och brännolja, skulle bibehållas oförändrade under budgetåret 1949/50. Därvid förutsatte dock utskottet, att 1950 års riksdag skulle beredas tillfälle att taga ställning till frågan om dessa skatteskräpningars fortbestånd. Såsom ovan nämnts äro de indirekta skatterna jämväl föremål för översyn av den pågående skatteutredningen, och departementschefen har förklarat sig ämna återkomma till dessa skatter i statsverkspropositionen till nästkommande års riksdag. Man torde sålunda kunna utgå ifrån att Kungl. Maj:t kommer att vid 1950 års riksdag bereda riksdagen tillfälle att taga ställning till frågan om avvägningen av såväl beskattningen av motortrafikens drivmedel som övriga indirekta skatter.

Även enligt utskottets mening bör en avvägning av den indirekta beskattningen ske i ett sammanhang och med hänsyn tagen jämväl till förefintliga möjligheter att ernå en lindring i den direkta beskattningen. Även om en sänkning av beskattningen av motortrafikens drivmedel givetvis i och för sig måste anses önskvärd, kan utskottet icke finna genomförandet av en sådan skattesänkning i flera etapper vara en lämplig anordning. Utskottet anser således icke de nu vidtagna prishöjningarna å bensin och brännolja böra föranleda en omedelbar sänkning av tilläggsskatten å dessa drivmedel med belopp, som svarar mot dessa prishöjningar. I detta sammanhang vill utskottet påpeka, att någon framställning om höjning av taxorna för motortrafiken på grund av de efter devalveringen höjda priserna å bensin och brännolja hittills icke inkommit. Prishöjningarna ha således för närvarande ej föranlett någon ökning av levnadskostnaderna. Däremot innebära givetvis dessa prishöjningar en viss ökning av motortrafikens omkostnader. Denna omkostnadsökning synes dock icke kunna anses vara av någon mera väsentlig storleksordning.

Bensinpriset har under de senare åren — även om man här bortser från de ändringar i detta pris som berott på ändrade grunder för beskattningen — icke varit fullt stabilt utan under olika tidsperioder varierat med några ören för liter på grund av ökning eller minskning i inköpspriset i det land, varifrån importen skett. I betraktande härav synes det utskottet icke kunna anses uteslutet, att variationer i bensinpriset kunna komma att inträda även i fortsättningen. Att anpassa tilläggsskattens höjd efter variationer av detta slag kan uppenbarligen icke ifrågakomma.

Under utskottsbehandlingen av detta ärende har tillkommit en ytterligare omständighet, som enligt utskottets mening måste betraktas såsom ett starkt vägande skäl emot en omedelbar sänkning av ifrågavarande tilläggsskatter. Genom beslut den 11 november 1949 har Kungl. Maj:t upphävt den alltsedan den 29 april 1948 gällande bensinransoneringen. Vid meddelandet av detta beslut har förutsatts, att den nuvarande bensinskatten skulle bibehållas oförändrad. Det har därvid antagits, att även med oförändrat bensinpris en viss ökning av förbrukningen av bensin vore att vänta, men att denna ökning icke skulle bliva större än att import av er-

forderlig bensinkvantitet låge inom ramen för våra möjligheter. En sänkning av bensinskatten har däremot ansetts kunna leda till en ökning i förbrukningen, som bleve större än som ur valutasynpunkt kunde tillgodoses.

Med hänsyn till ovan angivna omständigheter kan utskottet icke förorda bifall till de ifrågavarande motionerna om sänkning av tilläggsskatterna å bensin och vissa för drivande av automobil använda brännoljor.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att följande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 215 väckta motioner angående sänkning av tilläggsskatterna å bensin och brännoljor, nämligen:

- 1) de likalydande motionerna I: 339 av herr Sunne m. fl. och II: 432 av herr Persson i Svensköp m. fl., samt
- 2) motionen II: 436 av herr Hansson i Skediga, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 23 november 1949.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Velander, Heüman, Franzon, Wehtje, Rosander*, Petrén, Damström och Niklasson; samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Björklund*, Orgård, Kristensson i Osby, Sundström, Hagberg i Malmö, Nilsson i Kristinehamn*, Gunnarsson, Strandh och Johnsson i Skoglösa.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer:

I) av herrar *Velander, Wehtje, Niklasson* och *Johnsson* i Skoglösa, som anført:

»Vid behandlingen under riksdagens vårsession av Kungl. Maj:ts proposition nr 24 med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 8 juni 1923 angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker hade riksdagen att taga ställning även till frågan om fortbeståndet av de vid 1948 års riksdag beslutade skatteskärpningarna på den indirekta beskattningens område i syfte att åvägabringa en ur penningpolitisk synpunkt betingad överbalansering av budgeten. Icke minst spørsmålet om

fortvaron av de vid sagda riksdag beslutade tilläggsskatterna å bensin och brännolja trädde därvid i förgrunden.

I en till bevillningsutskottets betänkande i ämnet, nr 38, fogad reservation av herrar Velander, Wehtje och Niklasson m. fl. hemställdes bl. a., att riksdagen måtte besluta, att tilläggsskatten å bensin och brännolja skulle upphöra att gälla med utgången av juni månad 1949. De skäl och synpunkter, som enligt reservanternas mening motiverade detta ställningstagande, finnas redovisade i reservationen. Dessa skäl och synpunkter äga, med vårt sätt att se, alltså giltighet. Vi tillåta oss sålunda att jämväl i förevarande sammanhang hänvisa därtill.

Den med de nu föreliggande motionerna I: 339, II: 432 och II: 436 avsedda nedsättningen av beskattningen å motortrafikens drivmedel har visserligen närmast föranletts av den på grund av devalveringen inträdda prisstegringen å dessa drivmedel. Motionärernas yrkanden ligga dock i linje med den uppfattning, som i den av oss åberopade reservationen kommit till uttryck. På grund härav och då vi finna det angeläget, att varje möjlighet till begränsning av den ur olika synpunkter synnerligen betungande tilläggsbeskattningen å bensin och brännolja begagnas, anse vi oss böra tillstyrka bifall till motionerna.

Med åberopande av vad sålunda anförts hemställa vi,

att riksdagen måtte i anledning av de likalydande motionerna I: 339 av herr Sunne m. fl. och II: 432 av herr Persson i Svensköpp m. fl. samt motionen II: 436 av herr Hansson i Skediga angående sänkning av tilläggsskatterna å bensin och vissa för drivande av automobil använda brännolja

A) antaga följande

1) Förslag

till

förordning om tilläggsskatt å bensin.

Häri genom förordnas, att för bensin, som till riket införes eller här tillverkas, skall — utöver skatt varom förmäles i förordningen den 3 maj 1929 (nr 62) om särskild skatt å bensin och motorsprit — till staten erläggas tilläggsskatt med 24 öre för liter; och skola de i nämnda förordning meddelade bestämmelserna rörande skatt å bensin tillämpas jämväl i fråga om sålunda utgående tilläggsskatt.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1950, från och med vilken dag förordningen den 5 mars 1948 (nr 81) om tilläggsskatt å bensin skall upphöra att gälla.

2) Förslag

till

förordning om tilläggsskatt å vissa för drivande av automobil använda brännoljor.

Härigenom förordnas, att för brännoljor, som avses i förordningen den 3 maj 1935 (nr 142) angående skatt å vissa för drivande av automobil använda brännoljor, skall — utöver skatt enligt nämnda förordning — till staten erläggas tilläggsskatt med 18 öre för liter; och skola de i nämnda förordning meddelade bestämmelserna tillämpas jämväl i fråga om sålunda utgående tilläggsskatt.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1950, från och med vilken dag förordningen den 5 mars 1948 (nr 83) om tilläggsskatt å vissa för drivande av automobil använda brännoljor skall upphöra att gälla.

B) bemyndiga Kungl. Maj:t att beträffande sådana för försäljning avsedda myckenheter bensin, för vilka tilläggsskatt å bensin erlagts enligt hittills gällande bestämmelser, meddela föreskrifter om restitution av den del av skatten, som motsvarar den föreslagna skattesänkningen.»

II) av herrar *Petrén, Kristensson* i Osby, *Gunnarsson* och *Strandh*, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Såsom framgår av — — — (= utskottet s. 8 rad 5 uppifrån — s. 8 rad 3 nedifrån) — — — bör äga rum.

Den ökning av priset på bensin och brännoljor, som devalveringen av den svenska kronan medfört, inverkar kostnadsfördyrande för vårt transportväsende och utgör en ytterligare börda för bilismen, som redan förut genom det höga bensinpriset är belastad med större kostnader än i flertalet andra länder. Den nu inträdda kostnadsökningen måste i många fall och på ett kännbart sätt direkt bäras av bensinkonsumenten. I andra fall åter kan den leda till höjning av priser och taxor, vilket bidrager till en ökning av de allmänna levnadsomkostnaderna. Till belysande av storleken av kostnadsökningen kan anges att vid en bensinförbrukning av 1 300 liter per månad, vilket är en ej ovanlig förbrukning för en bil i nyttotrafik, blir kostnadsfördyringen 117 kronor på ett kvartal.

Utskottet anser inte att vanlig variation i priset å bensin och brännoljor bör återverka på skattens storlek, men utskottet är av den uppfattningen, att den ifrågavarande prisökningen är föranledd av så säregna förhållanden att en motsvarande sänkning av tilläggsskatten är motiverad särskilt som inga tecken tyda på att någon vidare ändring av importpriset är före-

stående. Under dessa förhållanden finner utskottet det av värde att nu hindra kostnadsfördyringen genom en mot prishöjningen svarande sänkning av de tillfälliga tilläggsskatterna å bensin och brännolja.

En sänkning nu av tilläggsskatten å bensin med 3 öre per liter och å brännolja med 2 öre per liter är inte av den storleksordningen att den föregriper de skattesänkningar, som 1949 års skatteberedning kan väntas föreslå. Utskottet vill i detta sammanhang betona att en ytterligare sänkning av den höga bensinskatten är synnerligen angelägen för näringslivet och bilismen.

Genom beslut den 11 november 1949 har Kungl. Maj:t upphävt bensinransoneringen. Då detta förmodas leda till en ökning av bensinförbrukningen, torde nu påyrkade sänkning av tilläggsskatterna å bensin och brännolja inte förorsaka någon minskning av skatteintäkterna å dessa varor i förhållande till för budgetåret 1949/1950 beräknat belopp.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte — — — (= reservationen under I s. 11 rad 21 uppfifrån — s. 12 rad 20 uppfifrån) — — — den föreslagna skattesänkningen.»
